

Utvikling

Svært høye temperaturer de siste ukene har fremskyndet vekst og utvikling med mellom ei og to uker i Ribesvekstene. I tidlige områder er blomstringen over og kartdanningen i god gang. De høye temperaturene har også gitt fart i skadedyr som lus og ulike arter av larver. Det kan derfor bli skader i buskene som følge av slike angrep fremover. Vi prøver å gi noe råd omkring dette i denne meldingen.

Solbær av Ben Tron i full blomst 19. mai i Innlandet. Nå ti dager seinere er disse buskene i ferd med å avblomstre og kartdanningen er i full gang. Foto: Jørn Haslestad.

Arbeid i felt

Da både gras og ugras er i god vekst har både grasklipping og noe ugrasrensning vært viktig å handtere de siste ukene for å stagge veksten av dette. Veldig fint om graset som slås kan kastes inn mot planteraden, men kun der det ikke dyrkes på mypexplast. Ved dyrking på mypexplast må duken være rein for grasrester. Der det dyrkes på mypexduk bør en forsøke å stusse gras og ugras inntil plastkanten så lavt som mulig uten å skade duken. Da unngår en at graset vokser inn over duken og inn i buskene. I espalierfelt må en binde opp nyvekst av skudd som vokser fram slik at disse ikke knekker av i vind og vær.

Gjødsling

Gjødsling gjøres normalt tidlig på våren slik at denne får tid til å løses opp ut over i vekstsesongen. Planter og felt i svak vekst må også eventuelt tilleggsgjødsles seinere i vekstsesongen. Diskuter behov for gjødsling med din rådgiver.

Plantevern

Ugras

Mellom radene i Ribesvekstene er mekanisk grasklipping viktigste tiltak. Mellom buskene der det ikke dyrkes på mypexplast må en ofte påregne manuell rensking av ugras eventuelt om en dekker med graskompost eller lignende. Spesielt brennenesle, tistel og geitrams kan være plagsomt i radene og må som regel fjernes manuelt. Kveke vil alltid være et problemugras men kan klippes god ned og holdes noe i sjakk slik.

Foto over og t.h. Her er gras fra klipping mellom radene lagt i selve planteraden og gir god beskyttelse mot oppspiring av ugras samt at det holder bedre på jordråmen. Foto: Jørn Haslestad.

Mjøldogg

Mjøldogg på blad av ripssorten Haronia. Foto: Jørn Haslestad.

Mjøldogg trives under de tørre forholdene vi har hatt i det siste i Sør-Norge og Midt-Norge. Noe forekomst har derfor vært å se i rips og stikkelsbær.

Tidlig bekjempelse med Thiovit (4-600 gram pr dekar), gjentas med 10-14 dagers mellomrom i svake sorter. Temperaturen bør være over 12 grader. Det er fare for svikade av Thiovit i noen sorter. I motsetning til andre soppsjukdommer angriper mjøldogg mest i varmt og tørt vær. Eventuelt vil også spredervanning 3-4 ganger om dagen ha forebyggende effekt da vannet vasker av mjøldoggsporer.

Utsatte sorter:

Rips: Junifer og Haronia.

Stikkelsbær: Tatjana, Xenia m.fl.

Solbær: Ben Nevis.

Sorter som ikke er spesielt utsatt for mjøldogg kan få angrep dersom de står nær mjøldoggsvake sorter. Ved stort smittepress i feltet, må mjøldoggbekjempelsen følges nøye opp da dette kan sette hele planteveksten i fare og avlingen går tapt..

Bladfall- og bladflekksopp

Sjukdommene kommer i etterkant av en regnværperiode. Hittil har det ikke vært symptomer i mange av Ribesfeltene men det kan dukke opp fremover nå som det har regnet en del i Sør-Norge. Forebyggende sprøyting har effekt. Sprøyt med Nordox (50-100 g pr daa) i forkant av nedbør da Nordox kun har forebyggende effekt mot sjukdommen. I henhold til etikett kan Nordox brukes før blomstring eller etter blomstring med større væskemengde. Svake doser, 50 g eller mindre pr daa, har god virkning. Alle Ribes-artene kan angripes av bladfall- og bladflekksopp, men det er stor forskjell mellom sortene hvor mottakelige de er. Ben Tron regnes som relativt svak for bærbuskbladflekk.

Skadedyr

Nå som temperaturene har holdt seg høye, melder det seg på flere typer skadedyr som kan ødelegge avlinger i ribesfelt. Spesielt må nevnes larver av bladveps som kan sanuspise ribesbuskene på kort tid. I økologisk ribes har vi ikke noe aktuelt bekjempelsesmiddel i blomstringstiden men før eller etter blomstring har en mulighet til å sprøyte med et naturlig pyretrum i blanding med rapsolje (Raptol). Dette er svært giftig for både skade- og nyttedyr og bør kun brukes i nødstilfelle ved større angrep. Noen dager med høye temperaturer kan være forhold som legger til rette for stor egglegging med påfølgende store angrep av bladvepslarver. En bør derfor følge ekstra god med i varme perioder. Raptol må ikke brukes i sterkt solskinn. Husk at blomstrende ugras også gjelder innunder forbudet mot bruk av Raptol.

Ulike bladvepsarter kan fort gjøre mye skade på ribesplanter. De voksne bladvepsene legger egg på bladundersiden og når egg klekker til larver tar disse til å spise opp blader og blomsteranlegg. Mange hundre larver på ei plante snauspiser en busk på 2-3 dager. Foto: Jørn Haslestad.

Bildet til høyre har hatt besøk av en larve som har gnagd hull i bladverket. Her har det også vært laget noe spinn rundt larven og da er det ikke larve av bladveps som har vært på ferde. I dette tilfellet har skaden vært svært begrenset og det har ikke vært behov for tiltak.

Lus kommer også fort i varmen og rips er spesielt utsatt. Symptomene er lett å kjenne igjen på ripsen. Ved begrenset angrep bør en knipe av angrepne blader og destruere disse. Preparatet Raptol har også effekt på lus men da må all blomstring være over på nytteplanter og ugras. I tillegg bør slik sprøyting utføres sent på kvelden når nytteinsektene ikke flyr. Raptol kan brukes inntil 2 ganger pr sesong.

Ripsblad angrepet av lus

Sorter solbær

Det er mange sorter å velge mellom og de har alle ulike egenskaper. I øko er det først og fremst sorter som er sterke mot bladsjukdommer som er viktige. Sorten Ben Tron har vært dyrket mye økologisk og vi har god erfaring med denne. Nå prøves også andre sorter i økologiske forsøksfelt. Under er foto (foto: Helge Hvoslef) av både Ben Tron (t.h.), og sorten Mortti (t.v.) 1. mai som har vist god vekst og lite sjukdomstegn i økofelt. Mortti har i økofeltet større antall greiner enn Ben Tron. Foto til høyre viser busk av Mortti tatt 19. mai fra samme felt som foto under som ble tatt 1. mai.

Kontaktpersoner for de ulike kulturene:

Økologisk frukt:

Gaute Myren, tlf. 905 07 087
(gaute.myren@nlr.no)

Økologisk bringebær:

Stanislav Strbac, tlf. 975 43 560
(stanislav.strbac@nlr.no)

Økologisk jordbær:

Jan Karstein Henriksen, tlf. 905 90 032
(jkh@nlr.no)

Økologisk ribes:

Jørn Haslestad, tlf. 977 23 458
(jorn.haslestad@nlr.no)

